„Wõi niisuguste asjadega tuled sa mulle? Ei, tiusaja, rumalaks ma tolle aja waga kirikut ei pea! Aga nende tõde on halwa tõlkijate läbi tumestatud ja sellega paljudele pahanduseks ja eksitamiseks saanud! Sellepärast pean mina prügi alt jälle lahti kaewama puhta, selge Jumala kaewukese!"

„Mina ja mina ja mina — mina Luther — Kes sa siis õieti oled? Ole nõnda hea ja näita mulle ommetegi oma passi?!"

„Ma tean, ma tahan, ma pean! Palwes olen ma seda tunda saanud, Jumal on mulle seda awaldanud! Miks ei peaks Jumal wiletsa mungakesega suuri asju korda saatma? Haklame aga julgeste ja wahwaste peale ja tööle! Kui see asi Jumalast on, siis peab ta korda minema; kui see aga mitte Jumala asi ei ole, waid ainult Lutheruse ettewõte, waata, siis langeb Lutherus, doktor ja magister, kui kolletand leheke sügisese tuule käes!" . . .

„Luther, Luther, Teil on kange tahtewõim. Ka on Jumal Teile üliterawa mõistuse kinkinud. Teie wõiksite üliilusat ja rahulist elu elada." —

„Tagane minust!"

„Noh, Teie olete liig äkiline. Laske enesele, herra doktor, ütelda: „See on weel wäike jätis talupoja tooruses, jätke seda maha, õppige peenikese inimese kombel pealt kuulama! . . . . Kuulge siis: Teile on sennini ainult waimu eesõuu tuttaw. Selles eesõues on palju auusaid inimesi, Jumal õnnistagu neid; nende nimi on woorus, wagadus, wennaarmastus, ja mis muud seadus nõuab. Aga minge edasi, minge edasi, Luther! See kõik on talupoegade, karjaste ja sõepõletajate woorus, wagadus ja ligimese armastus! Jumal tahab, et maailm kirjum wälja näeks. Ka see on kiduwäärt, kui rõõmu tunned kauni kunstitöödest. Kunst on mitmekesine. Nii maalijad kui kujuraiujad on waewa näinud, et armsa ja kena naisterahwa ihu kujutada. Muidugi mõista, ei seal Jumala sõnal enam midagi teha. Jumal on naeseihu ilusaks kunstitööks loonud, et igamees sellest waikselt wõiks rõõmustada. Mis teil siis, kõrged ja õpetatud isandad niisuguse rõõmu wastu ütlemist on? Sina räägid asjade wastu, neid umbkarskeks nimetades, sest et nad sulle lihwimata inimesele liig peenikesed on — wa' talupoeg!"

„Kirjutatud on" — —

„Seda räägib sinu suu, ilma rõhu ja healeta räägid

sa seda — aga mis ütleb so süda selle kohta? Luther, tule natukene ligemale, lase enesele ütelda: kirjutatud on paljugi, aga inimesesugu ei käi selle järele. Rääkimine on ise asi ja tegemine jälle ise asi. Palju asjadest ei maksaks rääkidagi peenikeses seltskonnas; aga inimesed teewad seda siiegi. Sõnadel on ju kaunis nägu, kui nad riigist ja rahwast läbi rändawad; aga on ju kõik tühi kõla, mis inimestele natukeseks ajaks rõõmu teeb. Aga kui tegemine ehk täitmine kätte tuleb, siis teeb igaüks kuidas juhtub. Õpi, mungakene, ilma tundma! Sa oled paber! paber! paber!" —

„Oh sa saatan!"

„Pea aga wahwaste kinni oma kõlawast sõnast! Tal on hea kõla, just kui trompet kõlab ta. Muidugi ei hakka mina sind sinu kõnes eksitama! Anna maale, mis maa päralt on! Kas kuuled?! Kes siis seda õieti teab! Sinu tõsise sõna taga istub hulljulge hing: Sinus on olemas rõõmus kunstnik ja mooselant! Ole ka wahe peal kergemeeleliselt rõõmus, kui sind so meeleparandamise jutlus ära wäsitab! Siis alles oled sa täieline suur waim. Miks Jumal sulle siis meeled on andnud? Eks Jumal loonud naist ka sinu jaoks?!"

„Saatan, saatan! Jah — Jumal lõi naese — ma tean, tean — ja ka minu süda ja weri igatseb sagedaste enesele head perenaist — Jumal on ta ju loonud — kuid üksnes kauni kombe, puhtuse ja karskuse edendamiseks! Sina süütad minus kurjahimu tuld põlema ja annad mulle paha nõuu, teed mind kiskja loomaks, kes õõsel ümber hulgub ja murrab" — — —

„Kas siis kiskja loom nii halb on? Eks nimetata lõwi ja kotkast elajate kuningateks? Kas nende julgus, wahwas Luther, sind ei meelita järele tegema? See oleks tugewus: Mõnda oled sa rumalatest ja laiskadest kawaluse poolest üle. Seisa seaduse eest, aga auusta ka wabadust! Waata kuidas wanaaja kuulsad Kreeklased ja Roomlased wabaduses ja armsuses elasiwad — ja ka uued Roomlased: eks näe, rahwale, kirikule, seltskonnale, wooruse annawad nad, mis kohus, aga neil on ülipalju waimu ja kawalust: nad oskawad peenikesel kombel pattu teha. Waat', see on isanda ja walitseja wiis! Heida munk eneseşt ära, aja talupoeg wälja, oled muidu harimata ja wäike! Ole osaw poiss, ajuti wõid ka ju waga olla — aga ikka peenikese maitsega! Kas sul seks wõimus puu-